

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 07.10.1992, sp. zn. 6 Cdo 40/92, ECLI:CZ:NS:1992:6.CDO.40.1992.1

Číslo: 21/1993

Právní věta: Náhrada za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti je jedním dílčím nárokem, jehož předpoklady vzniku jsou ve srovnání s ostatními nároky vznikajícími při odškodňování pracovních úrazů odchylné a mohou se i odchylně naplňovat. Nelze nárok na tuto náhradu rozložit na několik částí, pokud nenastanou nové skutečnosti. Poškozený má však právo dispoziční volnosti uplatnit nejprve část svého nároku, vyplývajícího z odpovědnostního vztahu, a potom jeho zbytek. Vysloví-li odvolací soud výrok o přípustnosti dovolání proti svému rozhodnutí (§ 238 odst. 2 písm. a/ o.s.ř.), musí také v odůvodnění rozsudku uvést, že tak činí pro zásadní význam rozhodnutí po stránce právní (popřípadě pro zásadní význam řešení dílčí konkrétní právní otázky) a v čem tento zásadní význam spatřuje.

Soud: Nejvyšší soud ČR

Datum rozhodnutí: 07.10.1992

Spisová značka: 6 Cdo 40/92

Číslo rozhodnutí: 21

Číslo sešitu: 3-4

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Náhrada škody v pracovním právu, Náhrada za ztrátu na výdělků, Rozhodnutí soudu

Předpisy: 99/1963 Sb. § 79
§ 238 65/1965 Sb. § 195

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobce se domáhal, aby mu žalovaná vysoká škola platila na náhradě za ztrátu na výdělků při uznání invalidity, vzniklé následkem pracovního úrazu utrpěného dne 16. 7. 1986, od 1. 10. 1988 částku 249 Kčs měsíčně. Uvedl, že odškodnění pracovního úrazu se domáhal vůči žalované již v řízení vedeném u obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. 20 C 21/88 a že pravomocným rozsudkem tohoto soudu mu bylo přiznáno na náhradě za ztrátu na výdělků při uznání invalidity 700 Kčs měsíčně; protože soud v rozsudku uvedl, že ztráta na výdělků nečiní pouze 700 Kčs měsíčně, kterou po žalované požadoval, ale částku 949 Kčs měsíčně, navrhoval nyní přiznání zbývající částky 249 Kčs měsíčně.

Žalovaná vysoká škola namítla, že věc nelze projednat, neboť o nároku žalobce na náhradu za ztrátu na výdělků již bylo pravomocně rozhodnuto, a že ve sporu není pasívně legitimována, neboť po účinnosti zákona č. 172/1990 Sb. mají právní subjektivitu též její fakulty a žalobce utrpěl pracovní úraz při výkonu práce na jedné z jejích fakult. Po poučení soudem žalovaná vznesla námitku

promlčení.

Obvodní soud pro Prahu 1 usnesením z 13. 3. 1991 řízení zastavil a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Vycházel přitom ze závěru, že o nároku žalobce na náhradu ztráty na výdělků po skončení pracovní neschopnosti (při uznání invalidity) bylo rozsudkem obvodního soudu pro Prahu 1 z 12. 11. 1990, č.j. 20 C 21/88-54, pravomocně rozhodnuto a že projednání věci v tomto řízení brání překážka věci pravomocně rozsouzené. K odvolání žalobce městský soud v Praze svým usnesením zrušil usnesení soudu prvního stupně a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení a k novému rozhodnutí. Rozhodnutí odůvodnil tím, že pravomocným rozsudkem obvodního soudu pro Prahu 1 z 12. 11. 1990, č. j. 20 C 21-88-54, byla žalobci přiznána na náhradě za ztrátu na výdělků při uznání invalidity pouze jím požadovaná částka 700 Kčs měsíčně a že projednání této věci překážka věci rozsouzené nebrání, neboť žalobce požaduje na náhradě za ztrátu na výdělků přiznání další částky, o níž doposud nebylo jednáno a rozhodnuto.

Obvodní soud pro Prahu 1 v dalším řízení rozsudkem z 23. 10. 1991 uložil žalované, aby žalobci zaplatila 8 409,45 Kčs do 3 dnů od právní moci rozsudku a aby mu platila 249 Kčs měsíčně, počínaje měsícem listopadem 1991, vždy do 10. dne v měsíci; žalobu ohledně částky 805,55 Kčs zamítl a rozhodl, že žalovaná je povinna zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení 2 550 Kčs do 3 dnů od právní moci rozsudku. Soud dovodil, že žalovaná odpovídá za pracovní úraz a že na výdělků po uznání invalidity žalobci uchází částka 949 Kčs měsíčně; protože pravomocným soudním rozhodnutím bylo na náhradě za ztrátu na výdělků přisouzeno pouze 700 Kčs, je požadavek žalobce na přiznání částky 249 Kčs měsíčně oprávněný. K zamítnutí části žaloby soud přistoupil poté, co uznal oprávněnou námitku promlčení náhrady za ztrátu na výdělků za dobu od 1. 10. 1988 do 7. 1. 1989.

K odvolání žalované městský soud v Praze rozsudkem z 13. 12. 1992 potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve vyhovujícím výroku a vyslovil, že v zamítavém výroku zůstal odvoláním nedotčen, a ve výroku o náhradě nákladů řízení mezi účastníky jej změnil tak, že její výše činí 2 150 Kčs, a v dalším jej v tomto výroku potvrdil; současně rozhodl, že žalovaná je povinna zaplatit žalobci na náhradě nákladů odvolacího řízení 1 290 Kčs do 3 dnů od právní moci rozsudku na účet jeho advokáta a že proti rozsudku je přípustné dovolání. Při rozhodování o věci samé odvolací soud vycházel ze závěru, že soud prvního stupně řádně zjistil skutečný stav věci a že věc posoudil správně i po stránce právní. Námitku žalované, že není ve věci pasívně legitimována, neshledal důvodnou, neboť nebyl prokázán přechod závazku žalované z pracovněprávního vztahu na fakultu žalované vysoké školy. Za neopodstatněnou považoval i námitku žalované, že projednání věci brání překážka věci pravomocně rozsouzené, neboť pravomocným rozsudkem obvodního soudu pro Prahu 1 z 12. 11. 1990, č.j. 20 C 21/88-54, bylo rozhodnuto o žalobě na přiznání náhrady za ztrátu na výdělků ve výši 700 Kčs měsíčně a přiznání náhrady ve výši dalších 249 Kčs měsíčně nebylo předmětem předchozího řízení; opačný závěr by podle názoru odvolacího soudu odporoval dispoziční volnosti oprávněného uplatnit nejprve část svého nároku, vyplývajícího z odpovědnostního vztahu, a poté jeho zbytek. Výrok o přípustnosti dovolání proti svému rozsudku ve smyslu ustanovení § 238 odst. 2 písm. a) o.s.ř. odvolací soud zdůvodnil tím, že "považuje problematiku štěpeného uplatňování nároku za otázku po právní stránce zásadního významu, která není dosud judikována".

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalovaná vysoká škola dovolání, v němž namítala, že o téže věci bylo již dříve pravomocně rozhodnuto a že jí byla uložena platební povinnost, ačkoli ve sporu nebyla věcně legitimována. Podle názoru uvedeného v dovolání je třeba za tutéž věc ve smyslu ustanovení § 159 odst. 3 o.s.ř. považovat tentýž nárok, o němž bylo pravomocně rozhodnuto, opírá-li se o tentýž právní důvod, jak se podává ze skutkové části žaloby, a týká-li se těchže osob; o překážku věci rozsouzené nejde jen tehdy, opírá-li se nová žaloba o skutečnosti, které nastaly až po vyhlášení původního rozhodnutí. Zákoník práce*) upravuje náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti jako jeden dílčí nárok, neboť předpoklady jeho vzniku jsou ve srovnání s ostatními

nároky vznikajícími při odškodňování pracovních úrazů odchylné a mohou se i odchylně naplňovat. Jestliže žalobci byla v původním řízení známa výše jeho průměrného výdělku a byl tedy seznámen s tím, že může požadovat na náhradě za ztrátu na výdělků více než 700 Kčs měsíčně, a jestliže na své žalobě setrval, byl jeho nárok na náhradu za ztrátu na výdělků pravomocně vyřešen a není možné jej atomizovat na několik částí a uplatňovat nárok na jednotlivé části postupně, pokud nenastanou nové skutečnosti. Podle názoru žalované nedostatek pasívní legitimace vyplývá z ustanovení § 249 odst. 2 zák. práce, podle kterého je třeba posuzovat důsledky skutečnosti, že fakulta žalované vysoké školy se stala právní osobou. Došlo totiž k rozdělení organizace a žalovaná poté, co nabyt účinnosti zákon č. 172/1990 Sb., už není subjektem, vůči kterému by žalobce mohl uplatňovat nároky z pracovněprávního vztahu. Žalovaná navrhl, aby rozsudky soudů obou stupňů byly zrušeny.

Žalobce navrhl, aby dovolání bylo zamítnuto. Uvedl, že v posuzované věci překážka věci pravomocně rozsouzené projednání nebrání, neboť v tomto řízení se domáhá přiznání částky 249 Kčs, kterou původně nepožadoval. Ohledně pasívní věcné legitimace se žalobce ztotožnil s názorem odvolacího soudu.

Nejvyšší soud České republiky usnesením dovolání žalované vysoké školy odmítl. Náklady dovolacího řízení byly přiznány žalobci v částce 430 Kčs.

Z odůvodnění:

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o.s.ř.).

Dovolání je přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže trpí vadami uvedenými v ustanovení § 237 o.s.ř. Dovolání je přípustné též proti rozsudku odvolacího soudu, jímž byl změněn rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé (§ 238 odst. 1 o.s.ř.). Dovolání je přípustné také proti rozsudku odvolacího soudu, jímž byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně, jestliže odvolací soud vyslovil ve výroku svého potvrzujícího rozsudku, že dovolání je přípustné, protože jde o rozhodnutí po právní stránce zásadního významu (§ 238 odst. 2 písm. a/ o.s.ř.) nebo jestliže odvolací soud potvrdil rozsudek, jímž bylo rozhodnuto jinak než v dřívějším rozsudku, protože soud prvního stupně byl vázán právním názorem soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil (§ 238 odst. 2 písm. b/ o.s.ř.).

Ustanovení § 238 odst. 2 písm. a) o.s.ř. neposkytuje odvolacímu soudu oprávnění, aby prohlásil dovolání za přípustné podle své úvahy, ale dává mu toto oprávnění jen za výslovného předpokladu, že jde o rozhodnutí po právní stránce zásadního významu. Vysloví-li odvolací soud přípustnost dovolání, musí tak učinit ve výroku svého rozsudku a v odůvodnění rozsudku musí zřetelně uvést, že tak činí pro zásadní význam rozhodnutí po stránce právní (popřípadě pro zásadní význam konkrétní právní otázky, nemá-li zásadní význam po právní stránce celé rozhodnutí) a v čem zásadní význam rozhodnutí (řešené právní otázky) spatřuje.

Rozhodnutím odvolacího soudu o přípustnosti dovolání ve smyslu ustanovení § 238 odst. 2 písm. a) o.s.ř. není dovolací soud vždy bez dalšího vázán.

Odvolací soud nemůže vyslovit přípustnost dovolání proti potvrzujícímu rozsudku odvolacího soudu v případě, má-li být dovolacím důvodem to, že v řízení došlo k vadám uvedeným v ustanovení § 237 o.s.ř., i kdyby rozhodnutí bylo po právní stránce zásadního významu. Trpí-li rozsudek odvolacího soudu vadami uvedenými v ustanovení § 237 o.s.ř. , je dovolání proti němu vždy přípustné. Rozhodnutí o připuštění dovolání bylo tedy v daném případě v rozporu se zákonem a v podstatě nadbytečné, neboť oprávnění účastníka řízení podat dovolání proti takto vadnému rozsudku vyplývá z ustanovení § 237 o.s.ř. (srov. slova "Dovolání je přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže...") a rozhodnutím odvolacího soudu je nelze omezit ani založit.

Vysloví-li odvolací soud podle ustanovení § 238 odst. 2 písm. a) o.s.ř. přípustnost dovolání proti svému potvrzujícímu rozsudku jen ohledně některé z řešených právních otázek, nemůže se dovolatel domáhat cestou tohoto mimořádného opravného prostředku přezkoumání rozsudku odvolacího soudu z jiných důvodů, neboť přípustnost dovolání je založena jen na posouzení odvolacího soudu, do jaké míry považuje své rozhodnutí po právní stránce za zásadní.

Odvolací soud v daném případě zdůvodnil rozhodnutí o připuštění dovolání proti svému rozsudku z 13. 2. 1992 tím, že "považuje problematiku štěpeného uplatňování nároku za otázku po právní stránce zásadního významu, která není dosud judikována". Z obsahu rozsudku vyplývá, že "problematika štěpeného uplatňování nároku" se ve sporu promítla do závěru, že o věci nebylo již dříve pravomocně rozhodnuto. Protože podle ustanovení § 237 písm. d) o.s.ř. je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže v téže věci bylo již dříve pravomocně rozhodnuto, a protože žalovaná napadla rozsudek odvolacího soudu dovoláním z tohoto důvodu, dovolací soud přezkoumal napadený rozsudek z toho hlediska, zda vytýkanou vadou skutečně trpí, bez ohledu na to, že odvolací soud vyslovil přípustnost dovolání.

Podle ustanovení § 159 odst. 3 o.s.ř. jakmile bylo o věci pravomocně rozhodnuto, nemůže být projednávána znovu. O stejnou věc ve smyslu citovaného ustanovení jde tehdy, jde-li v novém řízení o tentýž nárok nebo stav, o němž již bylo pravomocně rozhodnuto, a týká-li se stejného předmětu řízení a těchže osob. Tentýž předmět řízení je dán jen tehdy, jestliže tentýž nárok nebo stav vyplývá ze stejných skutkových tvrzení, jimiž byl uplatněn.

V posuzovaném případě pro závěr, zda v tomto řízení byla projednána stejná věc jako v řízení, které bylo pravomocně skončeno rozsudkem obvodního soudu pro Prahu 1 z 12. 11. 1990, č.j. 20 C 21/88-54, je rozhodující (vzhledem k tomu, že obě řízení se týkají těchže osob), zda nárok žalobce na náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti (při uznání invalidity), uplatněný v tomto řízení, se opírá o stejný skutkový základ jako nárok na náhradu za ztrátu na výdělků, uplatněný žalobcem v dřívějším řízení.

Ze srovnání skutkových tvrzení, jimiž byl nárok na náhradu za ztrátu na výdělků v obou řízeních uplatněn, vyplývá, že zatímco v předchozím řízení žalobce uvedl, že ztráta na výdělků činila 700 Kčs měsíčně, v dalším řízení nárok opíral o tvrzení, že ztráta na výdělků při uznání invalidity u něj činila 949 Kčs měsíčně a že proto požaduje další náhradu ve výši 249 Kčs měsíčně. Je tedy zřejmé, že skutkové vymezení nároku uplatněného v obou řízeních je různé ve výši nároku a že podkladem nároku uplatněného v tomto řízení jsou tedy jiné skutkové okolnosti a nikoli skutečnosti oproti předchozímu řízení nové. Na tomto závěru nic nemění to, že zákoník práce upravuje náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti (při uznání invalidity) jako jeden z dílčích nároků z odpovědnosti za pracovní úraz. Tato skutečnost totiž vyjadřuje, že nároky z odpovědnosti za pracovní úraz jsou navzájem natolik nezávislé, že jednotlivý dílčí nárok může vzniknout bez toho, aby současně vznikly i další nároky, a nelze z ní dovozovat, že by každý dílčí nárok musel být uplatněn najednou. Vymezení toho, zda jde o tutéž věc, vyplývá z ustanovení § 159 odst. 3 o.s.ř. a z žádného ustanovení zákoníku práce nelze dovodit, že by povaha práva na náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti (při uznání invalidity) vylučovala užití dispoziční zásady při podání žaloby směřující k uplatnění práva, a tím možnost domáhat se nároku i po částech. Závěr odvolacího soudu, podle kterého překážku věci rozsouzené tvoří pravomocné rozhodnutí o nároku za ztrátu na výdělků pouze ve výši, v jaké byl uplatněn v dřívějším řízení, je tedy správný. Přípustnost dovolání nastává tehdy, jestliže rozhodnutí odvolacího soudu skutečně trpí vadou uvedenou v ustanovení § 237 o.s.ř.

Z výše uvedeného vyplývá, že rozsudek městského soudu v Praze z 13. 2. 1992, č.j. 16 Co 37/92-36, nebyl vydán ve věci, v níž bylo již dříve pravomocně rozhodnuto. Dovolací důvod podle ustanovení § 237 písm. d) o.s.ř. tedy není dán; protože dovolatel netvrdil, ani z obsahu spisu nevyplývá, že by

citovaný rozsudek trpěl jinou vadou, v ustanovení § 237 o.s.ř. uvedenou, je dovolání žalované v tomto směru nepřipustné.

Odvolací soud rozhodnutí v otázce pasívní věcné legitimace nepovažoval po právní stránce za zásadní, neboť z tohoto důvodu dovolání proti svému rozsudku nepřipustil; přípustnost dovolání podle ustanovení § 238 odst. 2 písm. a) o.s.ř. proto není dána. Protože přípustnost dovolání nelze dovodit ani z ustanovení § 238 odst. 1 o.s.ř. nebo z ustanovení § 238 odst. 2 písm. b) o.s.ř., je dovolání, pokud žalovaná namítala nedostatek své věcné legitimace, nepřipustné.

Z uvedeného vyplývá, že dovolání žalované směřovalo proti rozhodnutí, proti němuž není dovolání přípustné. Dovolací soud je proto podle ustanovení § 243b odst. 4 a § 218 odst. 1 písm. c) o.s.ř. odmítl.

Žalobce měl v dovolacím řízení plný úspěch, a proto má ve smyslu ustanovení § 243b odst. 4, § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1, věta první, o.s.ř. právo na náhradu nákladů potřebných k účelnému uplatňování práva proti žalované. Účelně vynaložené náklady žalobce představuje odměna za zastoupení advokátem za 1 úkon ve výši 400 Kčs (§ 13 odst. 1 vyhlášky č. 270/ 1990 Sb.), neboť hodnota věci činí v projednávaném případě podle ustanovení § 13 odst. 2 vyhlášky 8 964 Kčs, a paušální částka náhrad hotových výdajů ve výši 30 Kčs (§ 19 odst. 3 vyhlášky č. 270/1990 Sb.), celkem 430 Kčs. Ve smyslu ustanovení § 149 odst. 1 o.s.ř. soud uložil žalované, aby náhradu nákladů řízení zaplatila žalobci k rukám advokáta, který jej v tomto řízení zastupoval.